

to nebylo provedeno již dříve (§ 55, 56 popl. z.). Při vyměřování poplatků na základě hodnoty daňové neodčítává se hodnota služebností, jimiž nemovitost jest obtížena (nál. spr. s. dv. ze dne 1. prosince 1877 č. 168).

Honění soudní. (Sequela publica.)

Honěním soudním rozumí se stíhání uprchlého obviněného orgány k tomu zřízenými ku příkazu soudce vyšetřujícího, ve případech nutných i ku příkazu soudů okresních a úřadů bezpečnostních. Orgány uprchlíka stíhající opatřeny jsou otevřeným listem pověřovacím a mohou stíhati uprchlíka až na hranice zemí na radě říšské zastoupených, ba na základě smluv státních i za hranice. Všichni soudové a úřadové bezpečnostní povinni jsou jim při stíhání přispěti (§§ 414 a 415 tr. ř.). Promlčení zločinu, přečinu nebo přestupku se honěním soudním přetrhuje (§§ 227 a 531 tr. z. a § 138 voj. tr. z.).

Hranice.

I. Pojem.

Hranicemi rozumíme meze, jimiž věci v prostoru končí. V právním smyslu jsou to především čáry, jimiž vlastnictví pozemkové se omezuje. Tyto hranice jsou buď přirozené neb umělé. Ku prvním náleží ty, které příroda sama vytvořila (řeky, potoky, horské hřebety atd.), nebo které byly sice zřízeny činností lidskou, avšak za jiným účelem než ku vyznačení mezí, jako silnice, průplavy, dráhy a j. Hranice umělé tvoří mezní znamení za tím účelem zvláště zřízená (sloupy, koly, mezníky etc.), kdež pak čára jednotlivá znamení spojující hranici představuje. Aby se předešlo podvodnému neb omylnému posunutí těchto znamení, doporučuje zákon (§ 845 o. o. z.), aby účel jejich, že totiž slouží k označení hranic byl vyznačen vyrytím křížů, znaků, číslic nebo jiných znamení a pod nimi, aby se zakopaly předměty, jež nepodlehají hnilobě a jež nelze snadno odstraniti (uhlí, střepiny skla). Význam přesného označení hranic, pro pokojné spolužití sousedů a pro volnou změnu držby pozemků jest patrný a zákon k němu také přihlížel, ustanoviv, že při dělení pozemku hranice zřejmě a trvale se mají označiti, a postarav se s druhé strany o eventuelní obnovení hranic, které se staly nejasnými a neznatelnými.

II. Obnovení hranic.

Otázka týkající se upravení hranic jest, jak v theorii, tak i v praxi velice spornou. Jest rozeznávati především dvě stadia úpravy hranic, totiž:

1. vlastní řízení za účelem obnovení hranic, jež má za účel zabrániti tomu, aby hranice se nestaly nejasnými (§ 850 o. o. z.), a

2. t. zv. žalobu na vymezení hranic, která směřuje ku vyšetření a znovuzřízení hranic neznatelných neb sporných (§§ 851—853 o. o. z.).

1. Řízení za účelem obnovení hranic. Jestliže znamení hraniční jakýmkoli způsobem stala se naprosto neznatelnými, má každý účastník právo žádati za společné obnovení hranic. Avšak tento nárok na společné obnovení hranic (na základě § 850 o. o. z.) může býti vznesen jen tenkrát, jsou-li hranice určité a není-li o nich sporu (roz. ze dne 28. ledna 1873, ze dne 20. září 1881 sb. 4857, 9756); naproti tomu nevyhledává se ku žádosti za obnovení hranic, aby hranice byly označeny určitými mezníky nebo znameními mezními (roz. ze dne 17. března 1885 C, IV. 140). Řízení jest nesporné (z povinnosti úřední) a nemá tedy při něm místa ani žaloba ani rozsudek; výsledek řízení má se protokolárně

zjistiti a stranám ve formě výměru sdělit. Sousedé zúčastnění mají ku jednání býti pozváni a hranice mají býti přesně popsány; útraty řízení hradí všichni účastníci dle poměru délky svých čar mezních, o něž jde. Jakmile byla otázka, že se jedná o obnovení hranic, interessenty souhlasně rozhodnuta, nemůže předpis o společné úhradě výloh ohražením se některé strany býti zrušen (roz. ze dne 1. dubna 1879 sb. 7397; ze dne 3. února 1887 C VII. 77). Byla-li žádost podána toliko jedním účastníkem, má býti především nařízeno stání, při němž mají býti ostatní účastníci vyzváni, aby prohlásili, zda chtějí se též zúčastniti při obnovení hranic, poněvadž by toto bez jejich účastenství nemělo pro žadatele ve případném procesu žádné ceny (roz. ze dne 29. listopadu 1881, sb. 8567). Vznikne-li během řízení tohoto spor o upravení mezí, nebo staly-li se hranice naprosto nezřetelnými, má soud i bez předcházející žaloby chrániti poslední stav držebnosti a vyhraditi stranám petitorní prostředky právní, zejména žalobu na vymezení (§ 851 o. o. z.). Soudce má tedy nesporné řízení zastaviti a ku žádosti strany zjistiti poslední stav držebnosti a spor o držbu nalezacím výměrem rozhodnouti (Randa, Držba). Naproti tomu Cannstein soudí, že i v tomto případě držba chrániti se má pouze tehdy, byla-li žaloba podána. Konečně sluší poznamenati, že někteří spisovatelé i ku zahájení řízení za účelem obnovení hranic rovněž žalobu žádají (tak Zeiller a Kirchstetter). Praxe v tom směru sice kolísá, avšak kloní se ve většině nálezů ku názoru, že řízení jest v případě § 850 o. o. z. nesporné, ve případě § 851 o. o. z. pak sporné (viz zvláště roz. ze dne 6. února 1877, ze dne 14. listopadu 1877, ze dne 20. února 1883 sb. 6371, 7744, 9316).

2. Žaloba na vymezení (*actio finium regundorum*) má místo, jestliže hranice skutečně zmizely nebo jsou spornými, a směřuje především ku opětnému zřízení hranic starých, nebo není-li to již možno, ku rozdělení sporného prostoru a ku novému vynesení (§ 853 o. o. z.). Hranice tu však musely již dříve býti; v opačném případě žaloba místa nemá (roz. ze dne 8. května 1873 sb. 4966). Až do rozhodnutí sporu má soudce poskytovat ochrany své poslednímu držebnímu stavu, tedy každé další vsahání v držbu oběma stranám zakázati a to po případě i s vyhrožením pokutou. Dokázáno tu býti musí právo samo; stalo-li se tak, ustupuje držba v pozadí, ustupuje právu (Randa, Držba). Jako nejdůležitější pomůcky při úpravě hranic označuje § 852 o. o. z. vyměření a popsání neb i nákres sporného pozemku, pak veřejné knihy a jiné listiny, konečně výpovědi svědků věci znalých a dobrozdání znalců po předsevzatém ohledání. Dokáže-li jedna nebo druhá strana své vlastnictví neb alespoň silnější právo ku držbě (viz čl. Žaloba vlastnická) sporného pozemku, má soudce dle toho rozhodnouti. Nepodaří-li se však žádné straně důkaz výhradního práva ku držbě nebo práva vlastnického, rozdělí soud spornou část dle stavu posavadní pokojné držby. Je-li však i tento pochybným, rozdělí se za pomoci znalců sporný prostor mezi strany dle poměru držby, ze kteréž tyto nároky své odvozují a dle toho se pak meze stanoví. Pro spor vzniklý při úpravě hranic, při němž má dle § 851 o. o. z. býti chráněn poslední držební stav, neplatí předpisy řízení při rušené držbě, jak vysvítá z citace § 851 o. o. z. v § 2 cís. nař. ze dne 27. října 1849 č. 69 ř. z.; dlužno tudíž i protivníku toho, kdo se uchází o úpravu hranic, jakmile jest v držbě chráněn v mezích od něho tvrzených, přiřknouti náhradu útrat s jednáním spojených (roz. ze dne 29. října 1884 sb. 10.239).

Určení sporných hranic mezi dvěma nemovitostmi může býti s účinkem předsevzato i smířčím soudcem (roz. ze dne 20. června 1888 C VII. 2.).

III. Příslušnost soudní.

Příslušným jest pro upravení hranic a pro žaloby na vymezení soud reální (§ 53 jur. n.); leží-li sousedící nemovitosti v různých sousedních obvodech, má žadatel resp. žalobce volbu mezi oběma reálními soudy, aniž by v tom směru příslušela sborovému soudu přednost před soudem okresním (roz. ze dne 24. května 1883 sb. 9450). Městské delegované okresní soudy jsou však vyloučeny (roz. ze dne 10. srpna 1871 sb. 4249).

Konečně jest podotknouti, že nárok na určení hranic dle § 1481 o. o. z. promlčení nepodlehá.

Hráze.

I. Pojem a druhy.

Hráze jsou ochranné stavby, které záleží v náspech a zřízeny jsou za tím účelem, aby zabránily rozlití vod z břehů vystoupivších (chytací hráze), aneb aby cestu přes vodu, nebo podél vody schůdnou učinily. S hrázemi bývají spojeny stoky, příkopy a jiná zřízení k odvodnění potřebná. Výška hrází řídí se nejvyšším stavem vody. Klade-li se hráz podél řeky, musí zůstatí dostatečně široká prostora, by hráz škody neutrpěla a zatopena nebyla. Každá hráz má dva svahy, jeden k pevnině a druhý k vodě směřující. Tam kde hráz jest vysazena silnému proudu a kde by plovoucím ledem snadno poškozena býti mohla, dlužno na úpatí její křoví neb vrby vysázeti. Dle účelu lišíme jednak jezy, jež vodě za účelem lepšího využitkování určitý směr dávají, jednak stavby regulační, jež vodě přístup do nížin zabraňují a běh vody regulují.

II. Zřízení hrází.

1. Všeobecně platí zásada, že zřízení a udržování, zařízení staveb k ochraně břehů, pozemku atd. při tekoucích vodách držitelům ohrožených nemovitostí přísluší, pokud tu není zvláštních právních závazků osob třetích a sice dle poměru, stupně nebezpečí, jež se má odstraniti nebo prospěchu, jehož se má docíliti a když to nelze vyšetřiti dle hodnoty příslušných nemovitostí. Zdali ve případech, kde místa a nivy povodním neb jiným škodám vodním jsou vysazeny, bez ohledu na nedostatek svolení účastníků, společenstvo jest utvořiti nebo jinak o provedení takových staveb jmenovitě přispěním země neb obcí se postarati, určuje se od případu ku případu zemským zákonodárstvím (§§ 46 a 67. zák. vod. pro Čechy). Mimo to předpisuje § 413 o. o. z.: Každý držitel pozemku jest oprávněn upevniti svůj břeh proti podryvání řekou; však nikdo nesmí něco činiti nebo zřizovati, co by obyčejný tok řeky změnilo, nebo co by plavbě, mlýnům, rybářství, nebo jiným cizím právům mohlo na škodu býti; vůbec lze podobná díla jen se svolením politických úřadů zřizovati. Zemské zákony vodní nařizují též ve shodě s § 413 o. o. z., že hráze tak zřízeny a upraveny býti musí, by to nebylo cizím právům na škodu; o to mají pečovati též úřadové političtí a shledají-li, že ochranná stavba svémocně podniknutá ohrožuje nebo porušuje práva osob třetích, jsou povinni odstranění této novoty naříditi (§ 43 česk. z. vod., 52 mor. a slez. z. vod. násl. spr. s. dv. ze dne 3. ledna 1885 č. 2647).

2. Hráze se mají zříditi tím způsobem, aby se povodním co možná zabránilo; však buďtež tak upraveny a v takovém stavu udržovány, by nebránily odtoku vody a ledu, aby zbytečně rybářství a jiné užívání vody